

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > ערב רב 005 עמלק

ערב רב 005 עמלק

חמישה מיני ערב רב הם וסימנך נג"ע ר"ע - נפילים, גיבורים, ענקים, רפאים ועמלקים. הגר"א מונה חמישה מיני ערב רב בלשון יותר מעשית - בעלי מחלוקת, בעלי תאוה וכו', אבל שורשם חד. ראשית כל הקדמה שורשית על הערב רב ולאחר מכן ביאור יותר רחב על הסוגיה שנקראת עמלק.

שורש סוגיית הערב רב

בלשון חז"ל (מעניין איסור חמץ ושאר בפסח) "הערב רב אינון חמץ ושאר" - הם החמץ ושאר, הם נקראים מוץ ותבן ונקראים חמץ ושאר. הערב רב כמו שאומרים חז"ל הם חרטומי מצרים. כשמה רבנו בא לתת את אותם סימנים לגאולתם של ישראל הוא נותן את הסימנים הללו לפרעה, אז כתוב 'ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים ויעשו גם הם חרטומי מצרים בלהטיהם כן' (שמות ז, יא), כלומר, מאותו להט החרב המתהפכת - זה להטיהם של הערב רב - הם מדמים את עצמם לבני ישראל. שורש הערב רב (כמאמרי חז"ל בכמה מקומות): כל כח של תערובת שורשו בעץ הדעת טוב ורע, שם חלה תערובת זוהמה שהטיל חווה בנחש זה כח הערב רב (זוהר חלק א' פרשת בראשית, דף כ"ח עמוד ב'). כל כח של תערובת, תערובת של רע - היא נקראת בעצם ערב רב. ערב רב, ערב זעיר, ערב גדול, ערב קטן, אבל כל תערובת שישנה - שורשה בערב רב. סימנם של הערב רב (ביצה, לח.) - הם אינם עושים חסד, ההיפך של החסד, שהיא האכזריות - זה סימנך של הערב רב. אומרים חז"ל שעורב וערב רב שורשם חד, 'עורב זה אכזרי על בניו' כלשון הגמרא, האכזריות של העורב והאכזריות של הערב רב - שורשם חד. זה אותו עורב ששילח משה רבינו בגלגולו הקודם כנח, כדברי רבותינו 'מן המים משיתיהו-ממי המבול' (צדקת הצדיק אות צו). משה - דעת - ערב רב - שורשם חד כמבואר בחז"ל שערב רב בגימטריה דעת, שזו בחינתו של משה, 'לך רד כי שיחת עמך אשר העלית' (שמות לב, ז) - עמך, ולא עם ישראל, זה העם שהעלה משה רבינו. בגלגול הקודם של הדבר זה מתראה כנח ועורב, העורב לא הלך בשליחותו של נח, היונה שנמשלה לכנסת ישראל כן הלכה. יונה ועורב זו הגבלה של כנסת ישראל וערב רב - אותו שורש, היונה - כנסת ישראל - הולכים, 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו' (שמות יד, לא), בציור הראשון שלו זאת היונה שנעשית שלוחה גמורה לשליחותו של נח. על ערב רב נאמר 'וירא העם כי בושש משה לבוא' (שמות לב, א) כלומר הם מתנגדים למשה, גם העורב חשב שנח שולח אותו להורגו, זה אותו שורש.

התחלת היבדלות מהערב רב

כל כח של תערובת בבריאה שורשו בעומק נקרא ערב רב, בו עצמו יש שני פנים - ערב רב וערב זעיר, ערב גדול וערב קטן, מנחה גדולה מנחה קטנה, בין הערביים שני ערבים (רש"י שמות, י"ב ו). בגילוי של 'לא ימצא שאור בבתיכם' - חמץ, שאור - זה ערב רב, מתגלה בעצם הכח העמוק שאין תערובת - זה עומק המְחִיָּה של הערב רב שמתגלה בפסח. 'וגם ערב רב עלה עימם' אצל בני ישראל הבצק לא הספיק להחמיץ, ואצל הערב רב, הם עלו עם החמץ. בני ישראל יוצאים עם מצה ללא חמץ, ללא הערב רב שנקראים שאור וחמץ - כאן תחילת הגילוי של היבדלות מהם. כמובן, אין כאן היבדלות גמורה, הגילוי הגמור הוא רק במתן תורה, 'וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק' (שמות כ, יד) - שם היתה הבדלה בין ישראל לבין הערב רב. אבל ביציאת מצרים הערב רב מתערב עם ישראל, אך עדיין זאת אינה תערובת גמורה.

ערב רב הם חמץ ושאר, מה שנאמר 'וגם בצקם לא הספיק להחמיץ' כאן יש תחילת דקות של היבדלות של הכנסת ישראל מהערב רב, כאן גנוז שורש תחילת היבדלות מהערב רב.

הגדרת היבדלות

היבדלות הגדרתה שאין תערובת. עצם כך שאין תערובת - זו גופא ההבדלה מהערב רב. זאת לא רק הגדרה שהם נבדלים מהערב רב, אלא הם נבדלים מתפיסה שנקראת תערובת - זאת היבדלות מהערב רב. בפשטות אפשר להבין שאפשר להיבדל מהערב רב, אפשר להיבדל ממצרים, אפשר להיבדל מבבל וכן על זה הדרך להיבדל מחלקים נוספים, אבל עומק ההגדרה היא שעצם הכח לערב דברים זה ערב רב. ואם כן, ההיבדלות מהערב רב עניינה היבדלות מעצם הכח שנקרא תערובת, זאת גופא ההיבדלות מהערב רב. ידועים דברי המהר"ל שהחמץ הוא דבר מורכב, יש בו תערובת. מה שאין כן המצה היא דבר פשוט - מים וקמח, זאת ההרכבה הפשוטה ביותר שישנה, כלומר, המצה מגלה העדר של תערובת - זה גופא נקרא היבדלות מערב רב.

עומק התערובת - הידמות

אם כן כוחו של הערב רב שנקרא שאור וחמץ הם חרטומי מצרים, מי הם חרטומי מצרים? הם אלה שמדמים את מעשיהם למעשיהם של בני ישראל, למעשיו של משה רבינו. עצם ההידמות - מה שמשה עושה עושים גם הם - זו גופא עומק התערובת. 'ויעשו כן החרטומים אף הם בלהטיהם' - בלהט החרב המתהפכת שמהפכת טוב ורע, ורע וטוב, מכח העץ הדעת טוב ורע. אז מה עושה הטוב - עושה גם הרע. מה שמשה עושה - עושים גם החרטומים, זה עומק התערובת של טוב ורע. זה לא שהם עושים גם כן מה שהוא עושה בלבד, זה אמת, אבל עומק התפיסה היא - בזה שהם עושים את מעשיו אז כביכול מעשיהם ומעשיו מתערבים, אפילו באופן הגילוי - מטה משה בולע את מטותיהם, אז זה מתערב. כוחו של הערב רב הוא מהעירוב, אם הוא לא יתערב, אינו ערב רב, זאת מהותו והווייתו.

ערב רב - שורש לע' אומות

ישנן שבעים אומות, אומרים חז"ל שערב רב כולל את כל שבעים האומות, כלומר, אם יש לנו כח שכולל ומערב את כולם יחד - הרי זה כוחו של הערב רב. כוחו של הערב רב לערב את שבעים האומות, ברור ופשוט שאין זה דבר מקרי, זה עיקר כוחו. 'גם ערב רב עלה עימם', לערב רב יש כח לערב את הכל, כשהוא מערב את שבעים האומות, הוא מערב גם את בני ישראל לתוך אותה תערובת, אז הוא משפיל אותם ממדרגת ישראל למדרגת האומות.

כח של הערב רב ע' אומות ע-רב, זה עירוב של הע', יש כאן ריבוי ע' - רב ע-ע זאת ההגדרה של ערב רב, הוא מערב את כל שבעים האומות, אבל בעומק את מי הוא מערב יחד עם שבעים האומות? את בני ישראל. הוא משפיל אותם למדרגת השבעים אומות.

ורש הערב רב במעשה בראשית

עיקר זוהמת הנחש חלה על קין, הבל כמעט ולא ניזוק ממנה. בלשון ברורה יותר - בקין מתגלים שני הצדדים, 'אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ', כלומר, מה שמתגלה בקין 'תטיב שאת' בלשון עמוקה זה נקרא עץ הדעת טוב. ואם לא תטיב 'לפתח חטאת רובץ' - זה עץ הדעת רע, זה מה שמתגלה בקין. קין מברר את מהלכי הבחירה של שני הצדדים והתערובת הגמורה. הוא מגלה מציאות שכולה תערובת, זאת כל המציאות שנקראת קין, קינא דמסאבותא. 'אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ' הוא מגלה אופן של תערובת שמערבת שני צדדים. יש כמובן תערובת של קלקול ותערובת של תיקון, אבל הוא מגלה תפיסה שמערבת את ה'תטיב שאת', ואם לא תטיב - 'לפתח חטאת רובץ'.

אדם הראשון אילו לא חטא והיה בוחר לאכול מעץ החיים הוא לא היה חי במהלך של תערובת, כשהוא אכל מעץ הדעת הוא נכנס למהלך של תערובת, ומי ינקה את אותו מהלך של תערובת? זה נקרא קין. הערב רב הם תולדת אותו כח של תערובת. בלשון עמוקה יותר - הם עצם ההיות של כח התערובת, לא רק התולדה שלו. השורש לכל אותו כח שנקרא ערב רב הוא עמלק.

אומרים רבותינו, שבפועל ראשי הערב רב היו בניו של בלעם, שני בניו של בלעם - הם היו ראשי הערב רב. הגילוי של השורש של התערובת מתגלה בעמלק. עמלק נקרא 'ראשית גוים עמלק' - הוא ראשית לכל השבעים, כלומר, מה שהוא נקרא ראשית לכל השבעים, הוא הראשית שמערב את כל השבעים. בפועל מי שעירב זה סנחריב שבא ובלבל את האומות, זה הפועל של אותה התערובת, הוא הגלה כל אחד ואחד ממקומו. השורש של זה נעוץ במה שיוסף העביר את יושבי מצרים כל אחד ממקומו למקום אחר, זו העברה דקדושה וזו העברה דקלקול. אבל נחזור - הפועל של התערובת נקרא סנחריב - 'בא סנחריב ועירב את האומות'.

אחדות של קליפת עמלק כנגד אחדות ישראל

עמלק הוא השורש שיוצר את התערובת של הדבר בשורש, לא בהתגלות שלו בפועל. הפועל של התערובת נקרא סנחריב, אותו חורבן ראשון שבא לעולם, מתגלה בפועל בסנחריב, בכח הוא מתגלה בעמלק, עמלק מגלה שורש שמערב את כולם - לכן הוא נקרא שורש לערב רב, בעמלק ישנה המידה שהוא עם לעצמו ויש בו מידה שהוא שורש לערב רב - אלו שתי סוגיות, אנחנו אוחזים עכשיו בסוגיה של עמלק כשורש - הוא שורש כערב רב והוא שורש לערב רב, הוא השורש של כל התערובות כולן. כשאנחנו מגלים את זה בקומת הקדושה - יש אברהם, יצחק ויעקב. אברהם מידתו מידת החסד, יצחק מידתו מידת הדין, ויעקב - כח המחברם ומצרפם. הקליפה של אברהם נקראת ישמעל כידוע, הקליפה של יצחק - עשו, והכח המערבם נקרא עמלק. עמלק מצרף את ישמעאל ועשו, עומק הדבר - ישמעאל ועשו הם שורש השבעים אומות, מבואר בדברי רבותינו ובדברי הגר"א בארוכה, ישנם שבעים אומות ושורשם הם ישמעאל ועשו. ישמעאל הוא שורש לל"ה אומות, ועשו הוא שורש לל"ה אומות נוספות, אלו הם שני שורשים. כשעמלק בא ומצרף את ישמעאל ועשו, אז הוא מצרף את השורשים ולפיכך הוא מצרף את הענפים, זה כח שנקרא עמלק. הוא לוקח את שורשי הכח של שבעים האומות ומצרפם, ואז מה הפועל שהוא פועל? צירוף של כולם בשורש. צירוף של כולם בשורש מגלה איך כולם אחד, בזה הוא מתנגד לישראל, ישראל הם אחד, האומות הן שבעים, איפה יש התנגדות של האומות לישראל? כאשר אנחנו מגלים שהאומות הן אחד, אז מתגלה התנגדות לישראל שהם אחד. האומות שבעים, ישראל אחד, ישראל - א', אומות - ע', כאשר מתגלה שלשבעים אומות ישנו שורש אחד, זה עומק ההתגלות של הראשית גוים עמלק כנגד האחדות של ישראל.

עמלק - ראשית וסוף הגלויות

צורת הגילוי שעמלק מגלה את הצירוף של כל השבעים אומות, זה מכח ישמעל ועשו, איפה זה מתגלה בפועל? ארבע גלויות כידוע, יש את השורש לכל הגלויות שנקרא גלות מצרים, ויש את ארבעת הגלויות בפועל - גלות בבל, גלות מדי ופרס שנחשבות כגלות אחת, גלות יון וגלות אדום. אומרים רבותינו שבתוך גלות אדום ישנה גלות נוספת שנקראת גלות ישמעאל. מה העומק שבתוך גלות אדום נכנסת גלות ישמעאל? אלה הם שורשי התפיסה של כל התקופה שלנו, הכח האחרון של הגלויות נקרא עמלק, עמלק כאמור מצרף את עשו וישמעאל, בגלות שבה אנחנו נמצאים השתא צירוף הכח של ישמעאל לעשו הוא מכוח שנקרא עמלק, ואם בתוך הגלות הנוכחית, מתוך גלות אדום אנחנו נכנסים לגלות ישמעאל - זה רק מהכח שנקרא עמלק. עמלק מתגלה בשורש במצרים שהוא שורש של כל הגלויות, אומרים חז"ל בכורי מצרים מי הם? אלו עמלק (תיקו"ז, קיט"ב), אבל ההתגלות של עמלק הוא בשורש של גלות מצרים שהיא שורש של כל ד' הגלויות, והוא מתגלה באחרית של הגלויות שנקראת גלות אדום, אבל איך הוא מתגלה באחרית של הגלויות? בזה שהוא מצרף את אדום וישמעאל - מכח עמלק. כשאנחנו נמצאים עכשיו בגלות אדום שבתוכה נכנסה גלות ישמעאל, בלשון עמוקה - זאת גלות עמלק, זאת הגלות שבה אנחנו מונחים. זוהי האמבטיה הרוחנית שאליה קפץ עמלק, הוא נכווה וקירר לאחריים, כלומר, הוא מוסר את הנפש שלו, זאת המסירות נפש של קליפת ישמעאל שאנחנו רואים בפועל היום, זה כח של עמלק, לא של ישמעאל, לישמעאל אין כח של מסירות נפש.

נחמד שוב, הגלות שבה אנחנו נמצאים שהיא גלות אדום אליה נכנסת גלות ישמעאל - צירופן הוא מהכח שנקרא עמלק. הצירוף הזה אם כן של ישמעאל ועשו כשורש אחד זאת גלות עמלק. בגלות הזאת שנקראת גלות עמלק מתגלה שעמלק הוא ראשית ועמלק הוא אחרית. 'ראשית גוים עמלק', איפה ראשית גוים עמלק כפשוטו? הוא הראשון שבא להילחם בישראל בשעה שיצאו ממצרים - אמת, אבל בדקות יותר, הוא מתגלה בתוך מצרים עצמו, 'ואחריתו עדי אובד', איפה האחרית שלו? בסוף גלות אחרונה - אדום וישמעאל - כח עמלק. הוא מתגלה כשורש הכל וכאחרית הכל, הוא מצרף את הדברים כפי שהם מתראים בשורש, ובסוף הימים של הגלות, כשעתיד להתגלות 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד' - שוב חוזר עמלק ומתגלה, כי הרי הוא מתנגד לאותו גילוי של אחד, כי הרי הוא מצרף את כל השבעים לאחד, ומכוחם הוא מתנגד לבני ישראל - זאת הגלות שנקראת עמלק.

מלחמה בעמלק מכח חיבור י"ד וט"ו

נרחיב יותר את הדברים, לשון חז"ל הידוע 'בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל' (ראש השנה, י:), אבל בפרטות יותר אומרים חז"ל לגבי ניסן עצמו - בי"ד בניסן יש שבועה שעתידי הקב"ה להכרית את זרעו של עמלק, בי"ד בניסן אומרים חז"ל במפורש בזהר הקדוש בפרשת פנחס ובתיקונים, עתיד הקב"ה להכרית זרעו של עמלק, מה עומק הסוגיה הזו שנקראת בי"ד בניסן דייקא להכרית זרעו של עמלק? אז ראשית, פשוטם של דברים כמו שהזכרנו, חז"ל אומרים שבכורי מצרים אלו הם העמלקים, זה ברור ופשוט - כל ראשית דקלקול היא עמלק וכשנאמר הכאת הבכורות שהיא הכאת הראשית - היא הכאת עמלק - אלה פשוטם של דברים ממש. אבל בלשון חדה יותר, להבין מדוע ההכאה של עמלק לעתיד לבוא תהיה בי"ד, לכאורה מכת בכורות היתה בליל ט"ו ולא בי"ד, מדוע ההכאה דלעתיד לבוא של עמלק היא בי"ד? שורשי הדברים בקצרה ממש; ישנם שני כוחות - יש כח שנקרא י"ד וכח שנקרא ט"ו. דוד המלך הוא הדור הי"ד, שלמה המלך הוא דור הט"ו - אלו הם שני דורות. הדור הט"ו של שלמה המלך נקרא 'סיהרא בשלמותא', לבנה בשלמותה, זהו כוחו של שלמה המלך. כאשר אנחנו מצרפים י"ד וט"ו, אנחנו מגיעים לכ"ט שאלו הם ימי חודש, חודש הוא כ"ט ו... אבל בכללות הגדרת ימי חודש הוא כ"ט.

הצירוף של י"ד וט"ו זאת ההגדרה שנקראת חודש, בלשון עמוקה זה נקרא שלמה בן דוד. אם זה רק דוד לעצמו אז ההבחנה של סיהרא חסרה, בבחינת אבן מאסו הבונים, אבל סיהרא בשלמותא זה צירוף של שלמה ודוד - י"ד וט"ו - זאת מערכת שלמה שנקראת חודש. יש חידוש בפסח, שבשונה מסוכות למשל שבו המועד מתחיל בט"ו - פסח מתחיל הרי בי"ד, הוא מתחיל בי"ד בענייני השבתת חמץ, ובעיקר הוא מתחיל בי"ד מדין הקרבת קרבן הפסח בי"ד. זה לא דומה לכל קורבן שמוקרב ביום ונאכל ליום ולילה או שני ימים ולילה, היום שהוא מוקרב בו הוא חלק מיום אכילתו. בפסח הרי הוא נאכל רק בלילה, הרי שיי"ד עצמו כמו שאומרת הגמרא במסכת פסחים יש לו הגדרה מסויימת של מועד, פסח בעומק מתחיל בי"ד, הוא לא מתחיל בט"ו, אבל י"ד הוא לא פסח, פסח מתחיל בט"ו. כאן בעצם מתגלה כח הצירוף של המועד של פסח שמצרף י"ד וט"ו, העומק של המלחמה בעמלק הוא הצירוף של הי"ד והט"ו. כשמגיעה האפשרות לצרף את י"ד וט"ו שזה סוד תיקון החודש שעל זה נאמר 'החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה' (שמות יב, ב), כאן נתקן חודש דקדושה, היפך השוחד דקלקול - מתהפך לחודש דתיקון, זה מתגלה ביציאת מצרים בחודש ניסן, שם מתגלה הצירוף של הי"ד ניסן לט"ו ניסן - כאן עומק התיקון. עומק התיקון הוא הצירוף כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדור דור', י"ד על כס י"ה - זו המלחמה - צירוף של י"ד וט"ו - על זה המלחמה. מי נלחם? מלחמה לה', זה הגילוי של הט"ו של 'אני יוצא בתוך ארץ מצרים'.

צירוף י"ד וט"ו מכח הקרבן

מתי יוקרב קורבן פסח? בי"ד. י"ד הרי זה על שם שהקב"ה עתיד לפסוח, הוא עוד לא פסח. ביציאת מצרים, מתי בני ישראל אכלו את קורבן פסח? לפני חצות. ועל שם מה פסח נקרא פסח? על שם שהקב"ה פסח על בתיים בחצות. אז הם אכלו את הקורבן שנקרא פסח לפני שהנס נעשה, אנחנו כל שנה בזמן שבית המקדש קיים אוכלים את הקורבן בזמן שאכלו בני ישראל ביציאת מצרים, אבל כבר היה נס. אבל בני ישראל כשאכלו את הקורבן ביציאת מצרים, מתי הם אכלו אותו? אכלו אותו בפסח, בליל ט"ו. הנס נעשה רק בחצות לילה, והאכילה היתה לפני חצות, כמו שאנחנו אוכלים זכר לקורבן פסח, הרי שהקורבן נאכל עוד לפני שנעשה הנס, והוא נקרא פסח על שם שהקב"ה פסח על בתי בני ישראל והוא עדיין לא פסח. זה בעצם כל הכח של קורבן פסח שמצרף י"ד עם ט"ו, ואוכלים אותו בנקודת הצירוף, אבל הקורבן מצרף י"ד וט"ו.

הבנת עומק המלחמה

עומק נקודת הצירוף - המלחמה בעמלק י"ד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדור דור', פשוטם של דברים כדברי חז"ל, שעמלק נלחם בחלק של י"ה - בו נלחם עמלק. אבל בעומק יותר יש כאן מלחמה עצומה ונוראית. ההבנה הפשוטה אומרת שהי"ה הוא למעלה מהי"ד, זה הרי הסדר הפשוט, כשאנחנו לוקחים את סדר הדברים - דוד ולאחר מכן בא שלמה - הוא דור הט"ו, הוא סיהרא בשלמותא, אז בפשטות אם אנחנו לוקחים י"ד ולאחר מכן ט"ו, הט"ו הוא לאחר י"ד, וממילא הוא במדרגה יותר גבוהה, כמו ט"ו מעלות שהיו בבית המקדש וכן על זה הדרך. אבל בעומק יותר - הי"ד זו היד שעולה למעלה מכל דבר, בצורה של אדם זה מתגלה באופן ברור מאוד - יד אדם עולה למעלה מראשו. י"ה - 'פָּי בְּיָהּ יְהוָה צִוְּר עוֹלָמִים' - עולם הבא **נברא** ב' ועולם הזה **נברא** בה' כדברי הגמרא כידוע, והיד להיכן היא עולה? **ללפני מה** שנברא. 'מפני היד שנשתלחה במקדש', היד של דוד המלך שנקרא בר-נפלי היא עולה למקום שלפני שנברא, הרי בעומק מדוע דוד המלך נקרא בר נפלי, מדוע הוא נפל? כי הוא תמיד נמצא באותו מקום שקדם לעולם, לכן הוא נופל בתוך העולם, כי הוא תמיד לפני העולם, 'נפילתי לא אוסיף קום בתולת ישראל' זה מאותו מקום של לפני שנברא, לכן הוא נופל.

עמלק נוגע בראשית משנברא העולם ומתכחש לראשית שקדמה לעולם

יש את ישראל שעלו במחשבה תחילה להיבראות קודם שנברא העולם, והם אלו שנבראים ראשונים, 'בראשית - בשביל ישראל שנקראו ראשית', הרי שהם קודמים לעולם והם בתוך העולם, הם מצרפים את מה שהיה לפני שנברא העולם עם מה שנמצא בתוך העולם - זה נקרא בעומק י"ד וט"ו. העולם נברא ביו"ד וה"א - זה ט"ו - בזה העולם נברא, יו"ד - עולם הבא, ה"א - עולם הזה, בזה העולם נברא. כל העולמות נבראו 'פָּי בְּיָהּ יְהוָה צִוְּר עוֹלָמִים', אבל יש כח לצרף את הראשית מלפני הבריאה. הכח לצרף את הראשית מלפני הבריאה זה נקרא יד, זה כוחם של ישראל. כאשר האדם חוטא אז היד שלו מושפלת 'היד שנשתלחה בבריתך' שזה הפגם התחתון. אבל כשמתייחסים ליד בשרשה העליון, הקב"ה ברא את הבריאה, כל הבריאה כולה נבראה כביכול במעשה של הקב"ה - זו היד שקודמת למציאות.

בלשון הברורה והפשוטה - יש ראשית לפני הבריאה שזה אני ראשון ואני אחרון, ויש ראשית משנברא העולם. עמלק נוגע בראשית משנברא העולם ומתכחש לראשית שקדמה לעולם. ישראל כל קדושתם היא בהדבקות בראשית שקדמה לעולם. זה ההבדל ראשית של עמלק לישראל שנקראים ראשית. ישראל נקראים ראשית ועמלק נקרא ראשית - ישראל נקראים ראשית והם מדובקים בראשית שקדמה לעולם, עמלק נקרא ראשית גוים עמלק, אבל מאיפה הוא מתחיל להיות ראשון? מהבריאה, 'ואחריתו עדי אובד' (במדבר כד, כ), למה אחריתו עדי אובד? כי הוא ראשית שיש לה התחלה, אז גם יש לה סוף.

אבל בבורא עולם שנאמר אני ראשון ואני אחרון - זוהי ראשית שאין לה התחלה ואחרית שאין לה סוף. זו הראשית שעליה נאמר 'בשביל ישראל שנקראו ראשית - לי ראש'. עומק המלחמה בין ישראל לעמלק היא שמציאות של ישראל מצרפת את מה שנברא קודם שנברא העולם לאחר שנברא העולם, מציאותו של עמלק מתחילה משנברא העולם. לפי זה נחזור לסוגיה שנקראת ערב רב.

מְחִיַת עמלק מכח תערובת דקדושה

יש כח בבריאה שנקרא תערובת, אבל ישנם שני סוגי תערובות, התערובת התחתונה מערבת את הכוחות שנמצאים בתוך הבריאה. התערובת העליונה מערבת את מה שהיה לפני שנברא העולם, ללאחר שנברא העולם - זה כח דקדושה של ישראל. כח תערובת של עמלק שהוא ראשית הערב רב - מכח מה הוא מערב? הרי הוא התחלה חדשה משנברא העולם, אז איפה חלה בו התערובת? בתוך מה שנברא העולם, עליו חלה התערובת, הרי אין לו תפיסה שקודמת לכך אז הוא מערב מהיכן שהוא מתחיל. הוא מתחיל משנברא העולם ומשם מתחילה התערובת. ישראל שעלו במחשבה תחילה להיבראות קודם שנברא העולם כביכול, הם מערבים בעצם להיות שלהם את הקודם שנברא העולם עם התוך שנברא העולם. קב"ה וישראל ואורייתא חד, הם מצרפים את מה שהיה לפני שנברא העולם למה שנברא העולם, זה סוד התערובת דקדושה. המְחִיַה העמוקה של הערב רב שעל זה נאמר 'אני יוצא בתוך מצרים' או 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור'.

שורש התערובת דקדושה

עמלק כל כולו תערובת, הוא צירוף כמו שאומרים רבותינו - בלק ובלעם - ארבעה אותיות סופיות שלוקחים מבלק ובלעם - עמ-לק, ושאר האותיות ב-ב-ל, זה מלשון מלשון בלול כמפורש בחז"ל, עמלק כולו מערב ומערב, אבל את מה הוא מערב? את מה שנמצא בתוך הבריאה. התערובת של מה שנמצא בתוך הבריאה - שורשו בעץ הדעת טוב ורע. עץ החיים לעומת זאת שגם בו יש דעת המערבת, אבל מה היא מערבת? היא מערבת את חי החיים שלפני שנברא העולם עם החיים שנבראו בעולם, והיא מצרפת אותם אהדדי, זה כל כוחנו להידבק בחיים שלנו למה שקדם לבריאה, שזה חי החיים הבורא יתברך שמו כביכול.

עומק העֲרָבוֹת בישראל

משה רבינו נקרא דעת וערב רב נקראים דעת, משה רבינו זו דעת שמצרפת את מה שקודם שנברא העולם למה שנברא העולם - זה נקרא דעת דקדושה. דעת של הערב רב היא שהבריאה היא התחלה חדשה, אז כח תערובת חל בתוך הבריאה, התפיסה שהבריאה היא התחלה חדשה היא כפירה. התערובת שחלה באותה תפיסה היא תערובת של טוב ורע, זה כח שנקרא ערב רב ששורשם הוא עמלק - בבל, זה מלשון בבלול 'שם בלל ה' את שפתם'.

צריך להבין אם כן מה עומק השורש שנקרא ערב רב - הערב רב מערב כוחות חדשים. להבדיל, כח הערבות דקדושה מערב תפיסה של מה שהיה קודם שנברא העולם לאחר שנברא העולם. כל תערובת דקדושה - זה שורשה, זה סוד דין ערבות שנאמר בישראל בערבות מואב, שם היתה תערובת של כל הכנסת ישראל. על מה חלה הערבות? הערבות אינה על קיום המצוות, לא זה עומק הערבות, עומק הערבות הוא שאני ערב לכולם לגלות בכל אחד ואחד את כח התערובת של הקודם שנברא העולם לתוך שנברא העולם בתוכו, זה עומק הערבות, זה לא שאני ערב שהוא יקיים מצוות, אני ערב לגלות בו את כח התערובת דקדושה, לכח התערובת דקדושה נגיע על ידי תורה ומצוות, אבל אני ערב לו שכח התערובת יתגלה בו, זאת לא ערבות על משהו אחר, זאת ערבות על עצם התערובת דקדושה ובלשון אחרת - אני ערב לו שלא יתגלה בו תערובת דקדושה, עץ הדעת טוב ורע - ערב רב, אלא תתגלה בו תערובת דקדושה, על זה גופא חלה הערבות. כח התערובת דקדושה עליו חלה הערבות היא לבטל מכל אחד מאיתנו תערובת של כח הבריאה בלבד, ולגלות את שורש הבריאה ש'אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם' והדברים מעורבים אהדדי - 'אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים' - זה סוד תערובת דקדושה, זה הערב העליון שמערב את הכל.

ביטול עמלק מכח הגירוש

כאשר מתגלה העירוב של ישמעאל ועשו מכח עמלק, השורש של העירוב הוא באברהם ויצחק - משם יצאו ישמעאל ועשו. אודות ישמעאל אומר הקב"ה לאברהם אבינו 'כל אשר תאמר לך שרה שמע בקולה' ומה אומרת שרה אמנו? 'גרש את בן האמה הזאת כי לא ירש עם בני עם יצחק' (בראשית כאף י). כאן בעצם השורש לכל גאולת מצרים, שורשה של הגר במצרים שהרי היתה בתו של פרעה, ובמצרים נאמר 'כשלחו כלה גרש יגרש אתכם' (שמות יא, א), כאשר אומרת שרה לאברהם 'גרש את בן האמה הזאת', כאן בעצם מתגלה הכח של הגירושין שיתגלה בפועל לאחר מכן ביציאת מצרים - זה השורש. כאן מתגלה ההבדלה בין יצחק וישמעאל, הפועל של זה - גלות מצרים - התחילה 430 שנה מלידת יצחק כדברי חז"ל, וההבדלה

אז נעשתה מכח אותו גירוש. מהו אותו גירוש? היפך מה שנאמר 'ויגרשו מגן עדן' שנאמר באדם הראשון מכח אכילתו מעץ הדעת, כאן מתגלה הגירוש - לגרש את הרע שזה שורש התיקון. יש גירוש של אדם מגן עדן, יש גירוש של אברהם שמגרש את ישמעאל ויש גירוש שפרעה מגרש את בני ישראל. גירוש של אדם הראשון מגן עדן - שורש הקלקול, גירוש ישמעאל על ידי אברהם - שורש התיקון, הפועל של התיקון הוא שפרעה מגרש את בני ישראל ועל ידי כן הם נבדלים - היפך הגשר שזה נקודת המצרף - שרוצים לערב שני דברים עושים ביניהם גשר. הגירוש הוא הניתוק של הגשר, זה בעצם הביטול של הערב רב, של התערובת.

עמלק מצרף ראשיות

כח הראשית שמתגלה בעמלק - כמו שנתבאר, הוא צירוף של ישמעאל ועשו. ישמעאל היה נולד ראשון לאברהם(אך לא לשרה). עשו היה יתר על כן בכור בפועל, בשניהם היתה מלחמה על הבכורה, בישמעאל היה גירוש גמור מהבית ובעשו היתה מכירת הבכורה מעשו ליעקב, אבל בשניהם היתה מלחמה על נקודת הראשית. כשבא עמלק ומצרף את ישמעאל ועשו, ומכוחם את כל האומות כולם, ונקרא ראשית גוים, איזה כח הוא מצרף בעשו ואיזה כח הוא מצרף בישמעאל? את הראשיות שבישמעאל ואת הראשיות שבעשו - את זה גופא הוא מצרף. הוא מצרף את מה שישמעאל נולד ראשון לאברהם, ואת מה שעשו היה בכור - את זה הוא מצרף, מכח כך הוא יכול לצרף את כולם, מכח כך יש כח שנקרא עמלק-ראשית, ישמעאל ועשו - את הראשיות שבישמעאל ועשו מצרף עמלק. בראשיות האלה התגלתה מלחמה, הן ביצחק וישמעאל, והן ביעקב ועשו, את כח המלחמה הזו לוקח עמלק.

קין - קנין. הבל - חזרה לראשית

בלשון אחרת, 'אלה המלכים אשר מלכו בארץ אדם לפני מלך מלך לבני ישראל', היו מלכים של אדם שקדמו למלכי ישראל, את הכח שלוקח עמלק להילחם בישראל הוא לוקח מהמלכים שמלכו באדם קודם מלך לישראל, מכח כך הוא יכול להילחם בישראל, היצר הרע נקרא מלך זקן וכסיל, מהו מלך זקן? בפשטות, יצר הרע קודם ליצר הטוב בסדר כניסתו לאדם כדברי הגמרא כידוע, אך בעומק יותר - כל מלך יצר זקן שורשו במלכי אדם קודם מלך לבני ישראל, לכן הוא נקרא זקן, מאותה ראשית של אדם - משם שמו זקן, הזקנה שבו היא שהוא מגיע מהבכורה של הראשון, על זה נאמר זקן דקלקול של 'זה קנה', אבל לא 'זה קנה חכמה', אלא זקן וכסיל - השורש של זה הוא בקין שהוא מלשון 'קניתי איש', אבל זה קניין דקלקול. מה ההבדל בין קין להבל? עכשיו נסביר את מה שדובר בהתחלה שערב רב כולו שורשו בקין ולא בהבל. קין קונה, יכול להיות קונה שמים וארץ ויכול להיות 'קניתי איש את ה', אבל ההתחלה היא הקניין. הבל הוא מהבל כל דבר כלשון המהר"ל, אז הוא מחזיר את הדבר למה שהוא היה לפני כן - זה הכח של הבל שמצרף את הקודם שנברא העולם, לתוך מה שנברא העולם. קין מצרף את הטוב והרע בתוך הבריאה, 'אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ', הבל מצרף על ידי שהוא מהבל את מה שיש כאן, למה הוא מהבל את זה? למה שהיה לפני שנברא העולם, איך הוא יכול להבל כל דבר? אז הוא מהבל כל נקודה לנקודה שקדמה אליה, אבל איך הוא יהבל את הנקודה הראשונה? 'הבל הבלים אמר קהלת' הוא היבל את מעשה שבעה ימי בראשית, בקשו לגנוז ספר קהלת, איך אפשר את שבעת ימי בראשית? למה הוא מהבל אותם? למה שהיה לפני שנברא העולם. זה נקרא הבל דקדושה. קין מערב את זה משעה שנברא העולם. הבל מהבל אותו למה שנברא העולם - זה עומק התערובת. התערובת היא באופן שאני מהבל כל דבר אל מה שקדם אליו אז אני מהבל את שורש הבריאה של הבראשית - למה שהיה לפני כן.

לכן הכח שישמעאל ועשו שמכוחו נבנה עמלק, על איזה ראשיות מדובר? לא בראשיות שלפני בריאת העולם, אלא בראשית של לידת ישמעאל, בראשית של לידת עשו, אז מה הוא מצרף בעומק? הוא מצרף את הראשיות של ההתחלה שלהם. על הראשיות שלהם נאמר 'ואחריתו עדי אובד'. בעומק, בכל ראשית אני צריך לגלות את הראשית שקדמה לי, לא את הראשית שלי. זו ההגדרה העמוקה של מה שנאמר עד השתא. אם אני מגלה את הראשית שלי - על זה נאמר 'ראשית גוים עמלק'. אם אני מגלה את הראשית ממנה אני באתי - אז הראשית שקדמה לי - זה סוד ישראל שנקראים 'לי ראש'. לי-ראש, כלומר, יש התחלה לפני, לא שלי עצמי יש ראש, לי - יש דבר שקדם אלי.

כח המחיה של עמלק שהוא מצרף את עשו וישמעאל שהתחלה שלהם היא התחלה חדשה. ההתחלה של ישראל היא התחלה שקדמה אלי, זה כל סוד קדושת ישראל. תערובת של ערב רב מתחילה בקנין, ולא במה שקדם אלי. קין מערב דברים שמתחילים איפה שאני קניתי, איפה שאני קניתי זה מתחיל אצלי, הקניין מתחיל אצלי - זה נקרא קין. אצל קין כל דבר מתחיל בשעה שהוא משתיין אלי, זה נקרא קניין. קניין בעומק הגדרתו היא שכל התחלה של דבר מתחילה אצלי ואם אני קניתי אותו אז מתי התחלת הדבר מתחילה? כשהוא נמצא אצלי. הבל מתחיל כל דבר ממה שקדם לו, זה עניינו של הבל. דברים ברורים מאוד מצד עצמם.

סוד היש האמיתי בזמן

כאמור, הצירוף של י"ד וט"ו זה סוד חודש. יש מערכות שנקראות יום-שבוע-חודש ושנה, חודש ושנה הם שורשי הקלקול. כשנברא העולם ברא הקב"ה שישה ימים ושבת קודש - הוא ברא ימים ושבועות, הוא לא ברא חודשים ושנים, היה צריך העולם להיכנס ליום שכולו שבת, חודש ושנה הם שורשי הקלקול, שנה מלשון קלקול וחודש - שוחד. בלשון עמוקה יותר - בכל חודש אני מתחיל את הדבר מהחידוש שלו - זה חודש דקלקול. שנה - אז הדבר משתנה ומתקלקל. כידוע הצירוף של אותיות ישראל הם מחד לי-ראש ומאידך יש-רלא, מהו סוד היש האמיתי? יום-שבוע, יו"ד שי"ן - זה סוד היש האמיתי בזמן. כשאנחנו מדברים במערכת נפש זה נקרא קומת ישראל. כשאנחנו מדברים במערכת שנקראת זמן, מהו סוד קדושת זמן? מהו היש שבזמן? יום ושבוע. כשבאים ונלחמים עם עמלק 'היש ה' בקרבנו אם אין', 'היש' זה סוד יום-שבוע, זה 'היש ה' בקרבנו' בסוד מערכת זמן, 'אין' זה שורש הקלקול - 'ומותר האדם מן הבהמה אין' - שורש הקלקול, מצד כך מתגלה חודש ושנה, מצד כך יש מלחמה. המערכת של התיקון מגלה יום ושבוע, המערכת של הקלקול מגלה חודש ושנה. בתיקון אנחנו מתקנים את החודש ואת השנה 'החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון לכם לחדשי השנה', איפה מתגלה הקלקול בחודש? זה מה שדובר עכשיו בארוכה - יו"ד וט"ו, מחייתו של עמלק מתי היא? היא ביום י"ד. באותה נקודה שהוא מפקיע את הצירוף של הי"ד לט"ו, את ההעלאה של היד למעלה מהי"ד ה"א. י-ה זה בריאת העולם, היד מצרפת אותי ללפני שנברא העולם, מחייתו של עמלק היא בי"ד ניסן, 'משכו וקחו לכם' (שמות יב, כא), אומרים חז"ל 'משכו ידיכם מעבודה זרה', מה עומק העבודה זרה? הגדרה ברורה של עבודה זרה היא שהתחלה מתחילה בי. בעבודה דקדושה העבודה מתחילה במה שקדם לי. זה החילוק בין עבודת קודש לעבודה זרה. 'משכו וקחו לכם' משמעו למשוך את עצמכם מהתפיסה שהתחלה מתחילה בי, בבחינת פרעה 'לי יאורי ואני עשיתיני' (יחזקאל כט, ג).

תיקון החודש על ידי תיקון פגם העורף

זה מתחיל קודם, אימם של הערב רב נקראת ערפה (תיקו"ז עה:): היפך רות שהיא שורש דוד המלך שהוא הי"ד. ערפה כידוע אותיות פרעה, פרעה זה עורף, מה זה עורף? הוא מפנה עורף למה שקדם אליו ומתחיל התחלה חדשה - זה נקרא פרעה. כל פרעה-עורף הוא מפנה עורף ומתחיל התחלה חדשה, זה 'לי יאורי ואני עשיתיני'.

'מכה בכורי מצרים' להכות את העורף, כלומר לגלות פנים, שמשמעו שאני לא מתחיל התחלה חדשה אלא אני ממשיך את מה שקדם לי - זה סוד יו"ד בניסן. נס להתרומם, יו"ד ניסן זה המקום שאליו הנס עולה, להיכן הוא מגיע? למה שקדם לעולם, זה סוד יו"ד בניסן. כשאני מצרף את הי"ד לט"ו, מה צירפתי? הי"ד זה מה שקדם לעולם, הט"ו זה מה שנברא העולם. כשצירפתי אותם גיליתי את סוד החודש דקדושה.

ערב רב - דעת - רד רע

אחד מרבותינו שמאריך הרבה בסוגיית הערב רב זה רבינו הגר"א, הוא מבאר שני פנים בגילוי של תוקף הערב רב. ערב רב זה בגימטריה דעת, מחלק את זה הגר"א ואומר שזה מתחלק לגימטריה של רד-רע. אומר הגר"א שחלק הרע' שבערב רב נתקן והחלק שנשאר מקולקל זה החלק של ה'רד', על זה נאמר בחטא העגל 'לך רד כי שיחת עמך', מה זה לך רד? הרע שבערב רב נתקן, נשאר רק הרד דקלקול. עומק הדברים, בתערובת של עץ הדעת טוב ורע ישנם שני חלקים, יש בו את החלק שהוא מערב טוב ורע, ויש בו את החלק שהתערובת הזו יוצרת ירידה, בלשון הכי פשוטה 'ותשת עלי כפיך', 'אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו היה, וגו' כיון שסרח הניח הקב"ה ידו עליו ומיעטו, שנאמר ותשת עלי כפך' (חגיגה יב א), כלומר, כל קלקול שנקרא עץ הדעת טוב ורע בכללות יוצר ירידה.

כשבני ישראל ירדו למצרים ק"ל שנה, הם ירדו לתקן את פגם אדם הראשון שפירש מאשתו ק"ל שנה והוציא שדין, רוחין ולילין רעים - היה צריך לתקן את אותו פגם רע כמו שנאמר בער ואונן 'היו רעים בעיני ה', כלומר, הירידה למצרים תכליתה היתה לתקן את אותו רע, וזה אכן תיקן את אותו הפגם, אז מה נשאר מחטא עץ הדעת טוב ורע? נשאר ה'רד' שבדעת ולא ה'רע' שבדעת. עץ הדעת טוב ורע, כאמור, הדעת זה צירוף של רד ורע. ערב רב - דעת - רד-רע, עניינם חד. הדעת מצרפת 'רד' ו'רע', כל רע יצר ירידה, כשנתקן הרע, איזה כח נשאר? נשאר כח שנקרא רד, 'לך רד כי שיחת עמך', כשהערב רב יוצאים עם בני ישראל ממצרים, הכח שאיתו הם מצליחים לצאת הוא כח הירידה. בלשון ברורה (כפי שביארנו בארוכה בספר משלי) - כל כח מצרים הוא בתפיסת 'רד'. בלשון הכי פשוטה, זמן בני ישראל כאשר היו במצרים רד"ו שנים, מלשון רד. הקב"ה אומר ליעקב אבינו 'אנכי ארד עימך', מאותו יסוד נאמר האיסור 'לדור' במצרים - רד דר שורשם חד. הכח לרדת זה מצרים, כל ירידה בעומק להיכן היא? למצרים. היפך מכאן זאת העליה לארץ ישראל (ודאי שנאמרה גם ירידה למקומות אחרים אבל הירידה הגמורה אל המקום הנמוך ביותר זאת האבחנה שנקראת מצרים), כאשר בני ישראל עולים ממצרים, וגם ערב רב עלה עימם, כלומר, הערב רב כאשר הוא עולה הוא עדיין גונז בתוכו את הכח לרדת, זה נקרא 'גם ערב רב עלה עימם', ודאי שבעומק ישנו כאן תחילתו של תיקון, אבל כשנאמר 'גם ערב רב עלה עימם' אומר הגר"א שהרע נתקן והרד לא נתקן, אז מה עלה עימם? הכח לרדת שוב למצרים, על זה חל הציווי לא לחזור לרדת-לדור במצרים. אבל 'לך רד כי שיחת עמך' מהיכן זה? העם אשר העלית ממצרים, כשהעלית הם כבר גנזו בתוכם את הכח של הרד. בלשון עמוקה וברורה - מהו

אותו כח של רד? הכח שמושך את האדם תמיד למטה - זה הכח שנקרא 'רד'. יש שני כוחות בערב רב, יש כח שנקרא 'רב' וכח שנקרא 'רד', יש כח בערב רב שמושך את האדם לרע, הוא מושך את האדם לרע מכח התערובת טוב ורע, מכוחה הוא נמשך לרע. כל רע מלשון רעוע, כלומר, תערובת שאינה מחוברת כראוי בסוד תערובת דקדושה אז הצירוף שלה הוא רע, זה כח הרעוע שבערב רב.

אבל יש עוד כח נוסף בערב רב - הכח הנוסף הוא שהם מורידים כל דבר למטה. בלשון ברורה, מה שהוזכר אחד מחמישה מיני ערב רב - נפילים, מה זה נפילים? שנפלו מן השמים, זה הכח של ה'רד' שבערב רב. הערב רב מוריד אותם למטה. הכח להוריד כל דבר, תכונת הטבע שנקראת בלשוננו 'כח משיכה למטה' זה כח שנקרא ערב רב. הערב רב ביסודו מושך כל דבר למטה. כשבני ישראל יוצאים ממצרים, כל בני ישראל שיצאו ממצרים היו מהולים, הערב רב כשיצאו ממצרים אומרים חז"ל, משה רבינו מל את הערב רב. יש ערב רב ויש ערב זעיר, ערב זעיר מי שנלחם איתם זה יוסף, איך הוא נלחם איתם? הוא מל אותם. אבל כאשר הם נימולים, כעת יש להם מלחמה חדשה עם משה רבינו. כתוב 'בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק' (שמות יז, ט), אומרים חז"ל שהערב רב בא על פגם במידתו של יוסף באות ברית קודש. 'לך ה' הגדולה והגבורה התפארת והנצח וההודו כי כל בשמים ובארץ' - מידתו של יוסף נקראת כמו שידוע 'כי כל בשמים ובארץ', היא מחברת דאחיד בשמיא ובארעא - מצרפת שמים וארץ. יש את הברית מילה שמסירה את הערלה - אותיות רע - אבל מה היא עושה איתו? על רע - זה ערלה. בערלה יש שני חלקים, יש את הרע שבערלה ויש את העל שבערלה. הרע שבערלה זאת מערכת אחת שמצד כך הם נקראים רע, ומצד שני העל שבערלה לעלות למעלה, כלפי זה נאמר בעמלק 'מחתיכין מילותיהם של ישראל וזורקין כלפי מעלה' (תנחומא, כי תצא, ט), כלומר, הם מבטלים את כח העליה דקדושה כי זורקים את זה בתור ערלה ולא בתור עליה דקדושה, ואז מה התוצאה? 'לך רד כי שיחת עמך'. אם אני מעלה את הדבר באופן שאיננו נכון אז הוא יוצר ירידה, הוא לא יוצר עליה. פוק חזי - כאשר הדבר זורק דבר למעלה שאיננו בצורה הראויה, מה קורה עם אותו הדבר? יורד במהירות למטה. זה נקרא 'מחתיכין מילותיהם של ישראל וזורקין כלפי מעלה' - זה הפוך - זה יוצר יותר ירידה, היפך מה'על' זה 'רד', 'מיעטו הקב"ה והעמידו על מאה אמה' (סנהדרין ק. פירש"י ע"פ חגיגה יב.), מאה זה גימטריה של 'על', שה'על' הושפל לק', לירידה. הכח של ההשפלה שמתגלה בערב רב בעומק הוא שהם באים על פגם מידתו של יוסף כי אחיד בשמיא ובארעא, כאשר המילה היא מילה - אז היא שומרת את האדם מהירידה. כל מילה כידוע זה מל-יה. מה עומק הדבר שהערב רב באים על פגם ברית המילה? יש שתי מדרגות במילה, יש מדרגה במילה שהיא מלה את הי"ה (יו"ד הא), 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור יד על כס יה' מצד הי"ה. אבל יש מלחמה כאמור מצד הי"ד.

הערב רב בעומק נלחמים שהמילה לא תעלה מהי"ה ל"ד, זה עומק המלחמה. היכן זה מתגלה? 'רפידים' - שרפו ידיהם, זה סוד משיח בן דוד, דוד כמו שידוע בגימטריה י"ד. עומק המלחמה בערב רב - היד יכולה לעלות והיד יכולה לרדת. זאת תכונת היד ששונה משאר האיברים כולם, כל האיברים כולם עומדים במקומם, איבר אחד באדם טבעו לעלות ולרדת - זה נקרא יד. על זה המלחמה שנקרא 'לך רד', זה י"ד בניסן שבו יש הכרעה לזרעו של עמלק. ההכרעה לזרעו של עמלק היא הכרעה על היד 'מפני היד שנשתלחה במקדשנו', היד של המלחמה היא יד שיש לה אפשרות של עליה ואפשרות של ירידה, הערב רב גונזים אם כן שני כוחות - כח אחד של תערובת של רע, בזה הם נלחמים ב"ה, היפך תערובת דקדושה - הם נלחמים בתערובת של רע. והם נלחמים במערכת של י"ד. המלחמה ב"ה היא מלחמה משנברא העולם, המלחמה ב"ד היא קודם שנברא העולם. הרע שבערב רב זה בתוך העולם, הי"ד זה לא לתת לקודם שנברא העולם להתגלות.

יקון הפ"ו שמעל הפה

יש עוד צירוף של הערב רב כדברי הגר"א, כתוב 'ורוח אלקים מרחפת על פני המים' (בראשית א, ב), כדברי רבותינו 'מרחפת' זה רפ"ח מת, שורש כל המיתה - יש רפ"ח ויש מת, כל דבר פורח הוא היפך המוות וכל מת הוא היפך פורח, כאשר הפריחה מתה - זה נקרא מרחפת. אומר הגר"א; הרפ"ח הזה מתחלק לפ"ו (גי' אלקים) ור"ב, סה"כ רפ"ח. אומר הגר"א - הר"ב נתקן והפ"ו לא נתקן, זה מה שנאמר במשה רבינו 'רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה' כשלא זכה להיכנס לארץ ישראל. מה שלא זכה להיכנס לארץ ישראל, אומרים חז"ל במפורש - זה בגלל הערב רב, הערב רב זה אותו שורש של קלקול חטא העגל, ואותו שורש של קלקול 'יען לא האמנתם בי להקדישיני לעיני בני ישראל' (במדבר כ, יב) מכח הערב רב. מצד כך הגילוי של הערב רב - הוא מגלה ריב, ומה שלא נתקן עדין זה השם אלקים שבערב רב. בלשון מאוד קצרה - יש שורש לערב רב מכח בלעם ובלק כפי שביארנו, מצד כך הראשים של הערב רב הם בני בלעם. יש שורש נוסף לערב רב - שורשם בתוך ישראל נקרא דתן ואבירם, כל מקום שנמצאים נצים וניצבים - זה דתן ואבירם. מצד כך זה ערב רב מלשון תערובת של ריב. הריב הזה נתקן כי הרי דתן ואבירם וכל בלועי קרח מתו, מה שלא נתקן הוא הפ"ו של השם אלקים. בלשון עמוקה - כל תיקון של פרעה זה תיקון של פה רע כידוע, הרע נתקן והפה שברע נתקן, היפך 'בלל ה' שפתם' שהוא שורש פגם הפה - נתקן הפה רע ביציאת מצרים - חייב אדם לספר ביציאת מצרים - תיקון הפה כידוע, אבל הפ"ו שמעל הפה עדיין לא נתקן בערב רב, התיקון הזה אליו אנחנו מייחלים שעליו נאמר 'כי ה' הוא האלקים', האלקים שיתגלה כשם הויה זה תיקון הפ"ו שבערב רב.

נגענו מעט בדברים, כדרכה של תורה שהם מים שאין להם סוף, היפך הערב רב שעליו נאמר 'אחריתו עדי אובד' - דרכה של תורה - מים שאין להם סוף, שנזכה ב"ה יחד כל הכנסת ישראל לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן היום

[לע"נ שלמה בן אסתר ודוד]

שיעורי מורנו הרב שליט"א מופיעים ב"קול הלשון"

ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

לברורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה"

ניתן לפנות לנייד 052.763.8588

או לדוא"ל:

[\[1\] info@bilvavi.net](mailto:info@bilvavi.net)

שאלות בכל תחומי החיים בכלל והכרת הנפש בפרט

יתקבלו בברכה במערכת השו"ת ויועברו למורנו הרב שליט"א

הכתובת לשליחת שאלות:

[\[2\] rav@bilvavi.net](mailto:rav@bilvavi.net)

- [\[3\] ערב רב](https://bilvavi.net/erev.rav)

Featured Image Text:

עמלק

PDF Files:

בלבבי.ערב.רב_005_עמלק

Source: <https://bilvavi.net/shiur/עמלק-005-רב-ערב>

Links

[1] <mailto:info@bilvavi.net>

[2] <mailto:rav@bilvavi.net>

[3] <https://bilvavi.net/erev.rav>